

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Suomen Olympiakomitean lausunto yhdistyslain muuttamisesta

VIITE: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain, asunto-osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja yhdistyslain muuttamisesta (HE 47/2022)

Suomen Olympiakomitea lausuu otsikkoasiassa seuraavaa:

Suomen Olympiakomitea osallistui aktiivisesti yhdistyslain muuttamista käsitelleen oikeusministeriön asettaman Yhteisöllinen kansalaistoiminta 2020-työryhmän työskentelyyn 2019-2021. Tässä hallituksen esityksessä esitettävät yhdistyslain muutokset ovat osa työryhmän loppuraportin esityksiä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tässä vaiheessa yhdistyslain osalta seuraavia keskeisiä muutoksia:

- hybridikokous sallitaan ilman yhdistyksen sääntökirjausta, ellei sitä säännöissä erikseen kielletä
- yhdistyksen sääntökirjauksella sallitaan etäkokouksen pitäminen ilman fyysistä kokouspaikkaa
- ennakoilmoittautumisen sitovuus ehdoksi kokoukseen osallistumiselle
- suhteellinen vaali voidaan toteuttaa avoimena äänestyksenä

Suomen Olympiakomitea pitää kaikkia esitettyjä ehdotuksia kannatettavina. Osa ehdotuksista on ollut jo voimassa muutaman vuoden ajan väliaikaisella lailla, joka helpotti yhdistysten kokousten järjestämistä koronapandemian aikana. Suomen Olympiakomitea haluaa tässä yhteydessä kiittää oikeusministeriötä ripeästä toiminnasta väliaikaisen lain valmistelussa. Väliaikaisen lain säätäminen vähensi merkittävästi lajiliittojen ja seurojen kyselyitä koskien mahdollisuutta järjestää kokous terveysturvallisuutta vaarantamatta.

Etäosallistumismahdollisuuksien lisääminen sopii Suomen Olympiakomitean strategiaan, jossa digitalisaation kehittäminen on tärkeässä roolissa. Pandemian aiheuttama digiloikka on ollut merkittävä. Etäosallistumisen laajentaminen edesauttaa lisäksi pyrkimyksessä kestävään kehitykseen. Etäosallistumismahdollisuuksien lisääminen tuo päätöksenteon piiriin myös sen osan jäsenistöstä, joille fyysiseen kokoukseen osallistuminen voi eri syistä olla haastavaa. Tämä osaltaan vahvistaa kansalaisjärjestöjen demokratiaa.

Ehdotus, jonka mukaan yhdistys voi järjestää hybridikokouksen ilman sen säännöissä olevaa nimenomaista sääntökirjausta, luo pysyväksi väliaikaisessa laissa säädetyt oikeustilan. Tällaisella lainkirjauksella vältetään se, että Patentti- ja rekisterihallitus tukkeutuisi lukuisista

sääntömuutosilmoituksista. Mikäli yhdistys haluaa ehdottomasti estää hybridikokouksen järjestämismahdollisuuden, on sillä siihen kuitenkin mahdollisuus sääntökirjauksella. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, yhdistyskentässä hybridikokousten järjestäminen on sujunut pandemia-aikana ilman suurempia ongelmia ja erityisesti liikuntajärjestöt ovat tehdyn kyselyn perusteella olleet erityisen aktiivisia. Useat Suomen Olympiakomitean jäsenjärjestöt ovat viime aikoina ottaneet sääntöihinsä mahdollisuuden osallistua etäyhteydellä yhdistyksen kokoukseen. Ennen pandemiaa asiaan liittyviä sääntökirjauksia oli erittäin harvalla Suomen Olympiakomitean jäsenellä.

Etäkokouksen, toisin sanoen kokouksen ilman fyysistä pitopaikkaa, järjestämismahdollisuus on uusi ehdotus. Aikaisemmin yhdistys on voinut tehdä päätöksen ilman fyysistä kokousta, mikäli päätöksen tekoon ovat osallistuneet kaikki jäsenet ja jos he ovat kaikki allekirjoittaneet päätöstä koskevan kokouspöytäkirjan. Käytännössä tämä on voinut toimia vain pienissä yhdistyksissä, joissa on voitu tavoittaa kaikki jäsenet ja päätyä helposti yksimielisyyteen. Etäkokouksen käytön laajentaminen on ehdottoman kannatettava ehdotus. Se voisi olla hyvin käyttökelpoinen yhdistyksessä, jossa pitäisi nopeasti saada esimerkiksi ylimääräinen kokous koolle ja jossa jäsenistön digitaidot ovat riittävällä tasolla. Lisäksi pandemia- tai vastaavissa poikkeustilanteissa etäkokouksen pitämismahdollisuus on hyvä olla olemassa. Suomen Olympiakomitea pitää järkevänä, että etäkokouksen käyttömahdollisuus pitää kuitenkin olla mainittuna yhdistyksen säännöissä.

Väliaikaisessa laissa on säädetty, että ennakoilmoittautumista voidaan säännöissä vaatia ehtona kokoukseen osallistumiselle. Mikäli jäsen on ilmoittanut, että hän osallistuu kokoukseen etäyhteydellä, ei hän kokouskutsussa asetetun määräpäivän jälkeen voi muuttaa mieltään ja tulla fyysisesti kokouspaikalle. Näillä muutoksilla yhdistys voi omilla säännöillään helpottaa hybridikokouksen järjestämistä muun muassa pystyessään mitoittamaan kokouksen tilavaraukset ja tarjoilut oikein.

Pandemian aikana erilaiset vaali- ja äänestysapplikaatiot ovat kehittyneet merkittävästi. Lisäksi palveluja on ostettavissa jo varsin edullisesti. Suhteellisen vaalin vaalisalaisuuden säilyttäminen on tuottanut joillekin yhdistyksille teknisiä ongelmia etäyhteydellä äänestettäessä. Yhdistyslaki ei ole sallinut kuitenkaan yhdistyksen suorittaa avointa äänestystä suhteellisessa vaalissa. Lain ehdottomuus tässä suhteessa on vanha jäännö, josta onkin syytä yhdistyksen niin tahtoessa syytä päästä eroon.

Lopuksi

Vaikka osallistumismahdollisuuksien lisääminen yhdistyksen kokouksiin on kannatettava asia, voi kääntöpuolena olla perinteisen yhteisöllisyyden heikkeneminen, kun ihmiset eivät välttämättä kohtaa toisiaan naamasta naamaan. Jokaisen yhdistyksen ja erityisesti sen hallituksen vastuulla on myös perinteisen yhteisöllisyyden vaaliminen.

Pandemian aikainen digiloikka on ollut huikea, mutta Suomessakin on edelleen ihmisryhmiä, joille etäosallistuminen kokoukseen on digiosaamattomuuden tai piintyneiden asenteiden vuoksi vaikeaa. Lisäksi kokouksen puheenjohtajille ja käytännön toteutuksesta vastaaville henkilöille etäosallistumisen mahdollisesti tuomien ongelmien juridinen ym. ratkaiseminen voi tuottaa ongelmia. Suomen Olympiakomitea ehdottaakin, että kansalaisjärjestöt ja oikeusministeriö

valmisteleva yhdessä ohjeistuksen, miten etäosallistumiseen tai hybridi-/etäkokouksen johtamiseen liittyvät ongelmatilanteet ratkaistaan.

Helsingissä 2.5.2022

Mikko Salonen
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea